

Kenizé
MOURAD

ÎN ȚARA
CELOR
PURI

Traducere din limba franceză
de MIHAELA STAN

Nota editorului: „Pakistan“ este un cuvânt compus, care în limba urdu înseamnă „țara celor puri“ (*pāk* – pur, curat spiritual; *stān* – loc, țară). În 1947, acest nume a fost ales ca simbol al dorinței de a construi o țară pe valorile dreptății și ale onestității.

NEMIRA

Ilustrație copertă: KADNA

Layout copertă: KADNA, Alexandru CSUKOR

Redactor: Oana IONAȘCU

Tehnoredactor: Magda BITAY

Lector: Irina CERCHIA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MOURAD, KENIZÉ

În țara celor puri / Kenizé Mourad; trad. din lb. franceză: Mihaela Stan. –
București: Nemira Publishing House, 2020
ISBN 978-606-43-0677-7

I. Stan, Mihaela (trad.)

821.111

Kenizé Mourad

AU PAYS DES PURS

Copyright © Librairie Arthème Fayard, 2018

© Nemira, 2020

Tiparul este executat la tipografia ART Group Publishing

Orice reproducere, totală sau parțială,
a acestei lucrări și închirierea acestei cărți
fără acordul scris al editorului sunt strict interzise
și se pedepsesc conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-43-0677-7

Această operă a beneficiat de susținerea Programului de sprijin în vederea publicării
al Institutului Francez.

– Spioană!

Cuvântul a răsunat ca o lovitură de bici. Bărbatul în negru s-a ridicat amenințător.

– Ai crezut că poți să mă păcălești, nătângo! Nu cunoști puterea lui Jamaat-ud-Dawa, avem antene peste tot. Știm exact cine ești, dar acum trebuie să ne spui pentru cine lucrezi!

– Păi... lucrez pentru ziarul meu, *L'Observateur du Monde*, se bălbâie Anne lividă. Nu sunt spioană, sunt jurnalistă!

– Jurnalistă! rânjește bărbatul în negru. Așa spun toți! Și, la fel ca toți ceilalți, o să mărturisești și tu până la urmă!

Apoi se întoarce spre cei doi bărbați care așteaptă în picioare lângă el.

– Duceți-o în celulă! Să stea acolo până își amintește pentru cine lucrează.

Bărbații o înșfacă pe tână femeie și, surzi la protestele ei, o forțează să coboare o scară în spirală, apoi o târăsc pe un culoar lung, până la o încăpere întunecoasă, în care o geană de lumină abia pătrunde prin ferestruica îngustă.

Anne urlă îngrozită. Zgârie, mușcă, se zbate. Degeaba. Bărbații o îmbrâncesc înăuntru și închid ușa grea de fier în spatele ei.

În penumbră, Anne distinge un pat vechi, acoperit cu o pătură de culoare nedefinită și o găleată galbenă, de plastic într-un colț. Acesta-i tot mobilierul.

Rămasă în picioare în mijlocul încăperii, Anne încearcă să stăvilească spaima violentă care-o cuprinde. Respiră rar, închide ochii și își imaginează că se plimbă pe o câmpie înverzită din Franța... Treptat își recapătă calmul, se concentrează și reconstituie pas cu pas evenimentele după-amiezii, străduindu-se să înțeleagă cum de-a ajuns prizonieră. A fost imprudentă? Dar, pentru o jurnalistă care lucrează într-o zonă de risc, unde începe și unde se termină prudența?

– Vă băgați nasul peste tot, îi zisese într-o zi un prieten pakistanez. Aveți grijă, pe aici nu ne prea place asta.

Dar nu-și făcea decât meseria...

Pe cine deranja?

Așezându-se pe marginea patului, cu capul în mâini, Anne rememorează ultimele săptămâni...

Capitolul 1

Astăzi e Basant, sărbătoarea primăverii. În văzduh, ca niște păsări mari, mii de zmeie de toate formele și culorile se mișcă grațios. Pe acoperișurile și terasele vechiului oraș Lahore, oamenii se grăbesc să participe sau doar să admire somptuosul balet care celebrează soarele ce va coace recoltele de porumb și de grâu, asigurând hrana pentru întregul an.

Sărbătoare hinduistă la origine, Basant este o tradiție milenară, celebrată de toate comunitățile, iar Lahore, capitala Punjabului, se mândrește că e centrul incontestabil al festivităților.

Sosită în ajun dintr-un Paris cenușiu și ploios, Anne Le Guennec observă fermecată puzderia de zmeie strălucitoare pe cerul azuriu și se miră să vadă grupuri de bărbați și de femei cu decolteuri mari sporovăind și râzând într-o atmosferă veselă și destinsă. Nu e chiar imaginea pe care o avea ea despre Pakistan...

Libris.ro

Publicația pentru care lucrează ea, un prestigios săptămânal parizian, i-a comandat o serie de reportaje despre această țară prea puțin cunoscută de occidentali și totuși aliata lor de zece ani, de când trupele NATO în Afganistan luptă cu al-Qaida și cu talibanii. Oare chiar era aliata lor? Mulți se îndoiau de asta, acuzând țara de joc dublu și făcându-și griji. Fiindcă Pakistanul deține bomba. Puteau pune islamii mâna pe ea? În ciuda asigurărilor date de Islamabad, coșmarul ținea în alertă toate serviciile secrete din lume. Mai ales că inundațiile din ultimii ani agravasera sărăcia: în ce măsură țărani, care primeau ajutor în principal de la organizațiile islamiste, s-au radicalizat? Sute de mii lânzeau în taberele de refugiați, teren de recrutare ideal pentru extremiști.

Pe terasa acestei case patriciene, bărbați și femei, cu eșarfe și șaluri galben-aprins, culoarea soarelui de primăvară, privesc zmeiele ce se ating în treacăt, într-un dans senzual, se apropie și se depărtează, etalându-și culorile ca niște păuni conștienți de fascinația pe care o exercită. Cu capul dat pe spate, Anne le urmărește vrăjită, sunt mii, unul mai frumos decât altul – locuitorii din Lahore fac o chestiune de onoare din a le transforma în veritabile opere de artă –, însă în primul rând e cucerită de armonia spectacolului, de blândețea și poezia lui... Însă brusc blândețea devine agresivă: iute ca fulgerul, un zmeu se repede asupra prăzii pe care părea s-o curteze și, cu o lovitură scurtă, ucigătoare, îi retează coarda ce-o ținea legată de pământ. Dezechilibrată, frumoasa pasăre se clatină, plonjează rotindu-se în jurul propriei axe și, în mijlocul aclamațiilor, cade greoaie pe sol.

Trezită din visare, Anne se adresează persoanei de lângă ea.

– Ce s-a întâmplat? Un accident?

– O, nu! Sosirea primăverii se celebrează cu dansuri, dar în special cu lupte între zmeie. De la o vreme, luptele fac mai multe victime fiindcă tehnica a evoluat și corzile sunt tot mai distrugătoare. În mod tradițional, sunt înmuiate în albuș și presărate cu bucăți de sticlă tăioase ca lamele de ras, dar recent, în ciuda interdicțiilor, unii au început să folosească fire de oțel deosebit de periculoase.

Și ea care credea că recunoaște în coregrafia celestă un simbol al păcii...

În timp ce servitori cu veste albe aduc chebapuri și *pakora*¹ pe tăvi de argint, un bătrân oftează:

– Când mă gândesc că sigur e ultima dată!

– De ce? protestează cei din jur.

– Guvernul vrea să interzică sărbătoarea sub pretextul că provoacă prea mulți morți: în fiecare an, corzile zmeiilor retează beregata motocicliștilor care circulă cu viteză.

Izbucnesc râsete sarcastice.

– Noroc că ridicolul nu ucide! Conducătorii noștri o să dea o lege împotriva corzilor de la zmeie, dar nu iau nicio măsură contra grupurilor extremiste care, de ani întregi, fac mii de victime!

– În realitate, vor să le ofere garanții morale aceloră dintre *maulvi*² care tună și fulgeră din cauza acestei sărbători hinduiste, adoptate de secole de către musulmani.

¹ *Pakora*: pateuri mici, umplute cu carne sau cu legume (n. a.).

² *Maulvi*: preot musulman sunnit, care se ocupă de ritualuri (n. a.).

O mulțime de glasuri se ridică evocând cu nostalgie orașul Lahore de odinioară, dinaintea divizării Indiei și a Pakistanului, buna înțelegere ce domnea între diferitele comunități religioase, viața artistică rafinată pe care o întrețineau bogații mecena. Acum Lahore nu mai e decât propria lui umbră. Pe atunci era cel mai strălucit centru din tot nordul Indiei grație elitei sale hinduiste, musulmanii fiind mai ales proprietari de pământuri adesea neinstruiți.

– Astăzi avem într-adevăr o clasă de oameni de afaceri musulmani, declamă o femeie, dar, în afară de zgârie-nori și șosele, ce fac ei pentru Lahore?

Urmează proteste, gălăgie, iar Anne se îndepărtează.

Ieri, imediat ce-a coborât din avion, i-a telefonat mai întâi lui Rashid Khan, un jurnalist renumit, pe care l-a cunoscut la Washington, unde el se afla la post.

– Ai picat la fix, mâine e Basant, te duc acasă la un prieten. În fiecare an, dă o petrecere splendidă la care se adună toată elita. În felul ăsta, o să iei contact direct cu înalta societate pakistaneză și o să întâlnești oameni care ți-ar putea fi utili. Gândește-te că aici nimic nu se face fără relații. Mai departe, depinde de tine!

Rashid are patruzeci de ani, e sportiv, oacheș și expert în materie de talibani – de vreo zece ani. Motiv pentru care a devenit răsfățatul presei occidentale și în special al americanilor, care se consultă cu el regulat. Faptul că e căsătorit cu o portugheză încântătoare nu-l împiedică să aibă o slăbiciune pentru femeile frumoase, iar silueta zveltă a tinerei jurnaliste nu-l lasă indiferent. Gabrielle știe și nu-și pierde timpul cu gelozia. Cu toate

că și ea, cu părul negru, tuns băiețește și ochii de un albastru intens...

Anne a fost prezentată atâtor oameni, că se simte oarecum pierdută printre femeile mondene de aici și bărbații cu priviri insistente. Ca să nu șocheze pe nimeni în Pakistanul renumit ca ultraconservator, a avut grijă să se îmbrace într-o tunică largă, cu guler drept și mâneci lungi, așa că se simte ridicol acum printre splendidele creaturi în rochii mulate sau în sariuri transparente, care nu le ascund câtuși de puțin formele perfecte. Tare i-ar plăcea ca prietenele ei franțuzoaice, care văd în Pakistan un bârlog plin de bărboși primitivi, femei acoperite de văluri și teroriști, să se afle acum lângă ea, în mijlocul acestor bărbați eleganți în *kurtab*¹ imaculate și al acestor femei sofisticate, a căror piele arămie contrastează cu nuanțele vii ale corsajelor cu decolteuri adânci, pe jumătate ascunse de un șal transparent. Cele mai tinere nu au astfel de timidități: frumuseți cu păr ca jaisul și ochi conturați cu creion dermatograf sunt cel mai adesea îmbrăcate după ultima modă de la Londra sau de la Paris, cu blugi mulați, cu strasuri și bluze scurte, înnodate pe spatele gol. Cu ținuta ei pakistaneză clasică, Anne se consideră complet nepotrivită în peisaj.

Din fericire, privirea admirativă a gazdei, un bărbat suplu și distins, la vreo cincizeci de ani, o liniștește.

– E o onoare pentru noi să vă primim, doamnă! exclamă el cu căldură.

¹ *Kurtab*: tunică lungă, de bumbac sau de mătase, purtată atât de bărbați, cât și de femei (n. a.).

Ea zâmbește fără să-i spună că greșește. A înțeles de mult că, în Orient, nu e bine să fii numită „domnișoară” odată ce-ai trecut de 25 de ani: apare imediat bănuiala că ai metehne care fac imposibilă căsătoria ori că ești o femeie ușoară care, întrucât refuză legăturile căsătoriei, nu poate fi decât o stricată, o pradă ușoară.

După ce a salutat în persoana lui Anne „farmecul franțuzoacelor”, gazda s-a îndreptat spre extremitatea vastei terase ca să întâmpine alți oaspeți.

Jawed Khan este ministru în guvernul actual, cum a fost în mai toate guvernele de douăzeci de ani încoace, îi explică Rashid. E moștenitorul uneia dintre marile familii feudale din Punjab. După un scurt popas în rândurile opoziției, astăzi reprezintă un stâlp al guvernului pe care înaintea l-a combătut, fapt ce nu miră pe nimeni într-o țară în care deseori frații se împart între diferite partide politice cu scopul ca, orice s-ar întâmpla, să apere interesele familiei.

– Grozav! se amuză Anne care nu are cu adevărat convingeri politice. Îmi închipui că măcar e un bun tehnocrat, nu?

– Deloc! E un mare feudal, lucru mult mai important, fiindcă aduce cu el miile de voturi ale țăranilor săi.

– Pakistanul e o democrație aparte! comentează Gabriella ironică. Ca multe alte țări, de altfel. În India, de exemplu, unde nu mai există mari feudali, partidele politice cumpără voturile țăranilor cu un sac de orez!

– Crezi că e mai bine în Europa, unde votați nu atât în funcție de programe, niciodată respectate, cât mai ales în funcție de discursurile frumoase ale unui

candidat ai cărui prizonieri veți rămâne câțiva ani, indiferent ce va face el? reacționează prompt Rashid.

Ah, nu, nu din nou! Anne se îndepărtează, e sătulă de asemenea discuții sterile în care se implică prietenii ei și aici, și în Franța.

Cu un pahar de whisky în mână – piața neagră în florește în această țară unde alcoolul este strict interzis –, Anne remarcă așezat pe un divan un domn în vârstă, foarte slab, purtând o *kurtah churidar*¹ albă, cu broderii fine. Lumea se înghesuie în jurul lui, unii îl îmbrățișează cu efuziuni, alții se înclină într-un salut respectuos. Lângă el, stăpânul casei își face griji: îi este foame, sete, e obosit?

Bătrânul domn zâmbește cu mare blândete și murmură:

– Prietene, știi bine că, atunci când mă aflu în Lahore, sunt prea fericit ca să simt oboseala.

Anne primește explicații de la un tip de lângă ea:

– E Sri Nanda, un hindus dintr-o foarte veche familie din Lahore. Era cel mai bun prieten al tatălui gazdei noastre. În 1947, când a avut loc divizarea, a trebuit să plece la Delhi, împreună cu sute de mii de hinduiști. Avea optsprezece ani pe atunci. Însă de când s-au redeschis frontierele în 1955, vine aici în fiecare an, de Basant. Zice că nu se poate obișnui la Delhi, că veritabila sa patrie este Lahore.

Se pare că în India sunt mii de Sri Nanda, care păstrează în inimă dorul după țara de origine, continuă el,

¹ *Churidar*: pantaloni din care nu se vede decât partea inferioară, foarte strânsi și încrețiți pe picior, după cum se obișnuia la curtea mogulă. Sunt purtați atât de bărbați, cât și de femei (n. a.).

la fel cum mulți pakistanezi regretă amarnic pierderea prietenilor și a unei societăți deschise, în care nu existau bariere religioase. În primul an când hinduiștilor și credincioșilor sikh li s-a permis să se întoarcă – pentru patru zile, cu ocazia unui meci de crichet –, întregul Lahore a ieșit să-i întâmpine. Veniseră oameni chiar și din sate îndepărtate cu speranța de a-și regăsi vechile cunoștințe. Prietenii cădeau unii în brațele altora cu strigăte de bucurie, râdeau și plângeau de emoție amintindu-și de zilele fericite când trăiau laolaltă. Furia ucigașă a divizării, atârțată de politicieni, lăsase loc de mult nostalgiei cauzate de pierderea tovarășilor de-o viață, iar reîntâlnirea cu ei însemna o bucurie de nedescris. La principalele intersecții fuseseră ridicate arcade pe care scria în hindi: „Bun venit fraților noștri indieni!“ Pe lângă centrele comerciale se întinseseră mese mari, cu gustări și cu răcoritoare. Timp de patru zile, tot orașul nu se gândise decât să-și sărbătorească foștii locuitori cărora le simțise atât de tare lipsa.

Drama divizării... De nenumărate ori, Anne îl auzise vorbind despre asta pe Yannick, bunicul ei, care, în 1947, era al treilea secretar al consulatului din Lahore. Tragica naștere a Pakistanului, brutala separare a populațiilor care trăiau de secole împreună, absența oricărei pregătiri – englezii retrăgându-se cu un an înainte de data prevăzută –, masacrele care urmaseră, trenurile care soseau de-o parte și de alta a frontierei încărcate de cadavre, despre toate îi povestise. Ascultându-l, Anne trăise oroarea și înțelesese ura ce se transmitea din generație în generație; dar azi percepea încă și mai profund durerea unei relații amoroase distruse.

Lahore, numit cândva „Parisul Indiei“, atât de dulce și de sofisticată era viața aici, nu și-a revenit niciodată. Situat la 30 de kilometri de graniță, este primul bastion în fața surorii inamice, puternica Indie, ce îi trezește spaima, dar după care păstrează și o nesfârșită nostalgie.

Anne se gândește iar la bunicul pe care-l adora și care îi vorbea despre Lahore cu entuziasm. Dar, abia când o anunțase pe bunica ei că pleacă în Pakistan, descoperise legăturile foarte personale care o apropiau de acest oraș.

La scurtă vreme după sosirea în Lahore, Yannick se îndrăgostise de o tânără musulmană, Rekha, o splendoare de femeie. Săptămâni la rând se întâlniseră în secret, cu complicitatea prietenilor. Yannick voia să meargă la părinții ei și să-i ceară mâna, însă Rekha ezita, temându-se de reacția lor; intenționa să aștepte momentul potrivit. Moment care nu avea să sosească niciodată deoarece, pe 15 august 1947, a fost declarată oficial separarea dintre India și Pakistan, iar Lahore, capitala culturală despre care toată lumea credea că trebuie să rămână în India, s-a pomenit în Pakistan.

Odată trecut șocul, violența a cuprins întregul oraș.

– Bunicul tău avea întâlnire cu Rekha, dar un val de oameni ce implorau ajutor pentru a scăpa din acel infern îl reținuse la consulat. Când a reușit într-un târziu să se elibereze, a alergat la ceainăria unde obișnuiau să se vadă. Localul era închis, grilajul metalic, coborât, ca la toate magazinele din oraș. Neliniștit, s-a dus într-un suflet acasă la Rekha. Locuința era pustie, vecinii nu știau unde plecase familia. I-a întrebat pe toți prietenii lor, dar niciunul n-a putut să-i dea vreo informație. Trei zile a umblat prin orașul în flăcări, căutând-o cu disperare.